

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЖУРНАЛІСТІВ ЩОДО ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ГУМАНІТАРНОГО РОЗМІНУВАННЯ

Усі теми, пов'язані зі збройним конфліктом в Україні, мають свої особливості та складнощі. Тема гуманітарного розмінування особливо чутлива, оскільки безпосередньо стосується життя людей. Висвітлюючи цю тему, журналісти повинні керуватися професійними стандартами, українським законодавством та міжнародним правом, а також здоровим глуздом.

Рекомендації для журналістів

Погляди, думки, висновки та інша інформація, наведені у цьому документі, не були надані та не обов'язково схвалені Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), якщо ОБСЄ не є чітко вказана як автор цього документу.

Всі права захищені. Зміст цієї публікації може безкоштовно копіюватися та використовуватися для освітніх і інших некомерційних цілей за умови посилання на джерело інформації.

Автор: Діана Дуцик, медіаекспертка, виконавча директорка ГО «Український інститут медіа та комунікації».

Координація проєкту:

Анна Маккін, PhD

Міл'єнко Вахтаріч

Євген Авраменко

© Координатор проєктів ОБСЄ в Україні, 2021.

Canada

Auswärtiges Amt

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

British Embassy
Kyiv

Термінологія та розуміння проблеми

Тема гуманітарного розмінування складна, тому потребує попереднього вивчення матеріалу перед тим, як журналіст висвітлюватиме якийсь із її аспектів. У тому числі варто ознайомитися і з базовою термінологією, так як з цим буває багато чимало непорозуміння.

ПРОТИМІННА ДІЯЛЬНІСТЬ

Протимінна діяльність стосується заходів, що спрямовані на зменшення соціального, економічного та екологічного впливу мін і вибухонебезпечних залишків війни (ВЗВ), включаючи суббоеприпаси, які не вибухнули. Протимінна діяльність не обмежується лише розмінуванням; вона також стосується людей і суспільств і того, як на них впливає забруднення мінами і ВЗВ. Метою протимінної діяльності є зменшення ризику, пов'язаного із мінами та ВЗВ, до такого рівня, коли люди можуть безпечно жити; коли економічний, соціальний розвиток і розвиток охорони здоров'я може відбуватися вільно, без обмежень, які накладаються забрудненням мінами та ВЗВ і за якого є можливість задовольняти різні потреби постраждалих.

Протимінну діяльність складають п'ять груп заходів, що взаємно доповнюють одна одну:

- a) інформування про мінну небезпеку та небезпеку ВЗВ (ІМН);
- b) гуманітарне розмінування, тобто, обстеження мін і ВЗВ, укладання мап, маркування і розмінування;
- c) допомога постраждалим, включаючи реабілітацію та реінтеграцію;
- d) знищення запасів вибухових речовин і боеприпасів;
- e) інформаційно-пропагандистська діяльність проти використання протипіхотних мін.

Для підтримки цих п'яти компонентів протимінної діяльності вимагається ще ряд інших допоміжних видів діяльності, включаючи такі: оцінка і планування, мобілізація ресурсів і визначення їх пріоритетності, управління інформацією, розвиток людських навичок і підготовка керівництва, менеджмент якості, а також застосування ефективного, належного і безпечного обладнання.

РОЗМІНУВАННЯ (demining) або ГУМАНІТАРНЕ РОЗМІНУВАННЯ (humanitarian demining)

комплекс заходів, які проводяться операторами протимінної діяльності з метою ліквідації небезпек, пов'язаних із вибухонебезпечними предметами, включаючи нетехнічне та технічне обстеження територій, складення карт, виявлення, знешкодження та (або) знищення вибухонебезпечних предметів, маркування, підготовку документації після розмінування, надання громадам інформації щодо протимінної діяльності та передачу очищеної території.

Але є чимало інших спеціальних термінів. В тому числі й тих, якими позначають вибухонебезпечні предмети. Якщо ви не можете визначити, що це за предмет, але вам

потрібно вказати його назву в матеріалі, порадьтеся з експертом в цій темі. Нижче наведено приклад із помилкою, яка часто зустрічається в українських ЗМІ.

На Донбасі двоє військових підірвалися на міні, один загинув, - штаб ООС

13 серпня, 2020 четвер 14:31

Поділитися: [f](#) | [t](#)

Фото: pressinfo.news

13 серпня в зоні проведення ООС на міні підірвались два військовослужбовця

Про це повідомляє прес-служба Міноборони України.

"13 серпня, внаслідок відхилення від маршруту підірвались на невідомому вибуховому пристрої два військовослужбовця зі складу Об'єднаних сил. Один з них, на превеликий жаль, загинув, інший отримав поранення", - йдеться в повідомленні.

Пораненого воїна оперативно доправили до госпіталю.

Читайте також: На Донбасі через "необережне поводження зі зброєю" загинув український розвідник, - командування "Північ"

Журналісти у заголовок винесли слово **міна**.

Хоча в повідомленні від ООС йдеться про **невідомий вибуховий пристрій** (див. *Словник*).

У погоні за клікбейтним заголовком журналісти допустили неточність у викладі інформації.

Або, наприклад, журналісти можуть не розуміти, в чому полягає різниця між «знешкодженням» та «знищенням» вибухонебезпечного предмета. «Знешкодження» – це лише блокування, нейтралізація. Тоді як «знищення» передбачає фізичну його ліквідацію шляхом підриву, спалювання чи в інший механічний спосіб. Визначення цих термінів можна знайти в Законі «Про протимінну діяльність в Україні».

Якщо ви не розумієте, що означає той чи інший термін, запитайте і попросіть пояснити. Адже це потрібно не лише журналісту а в

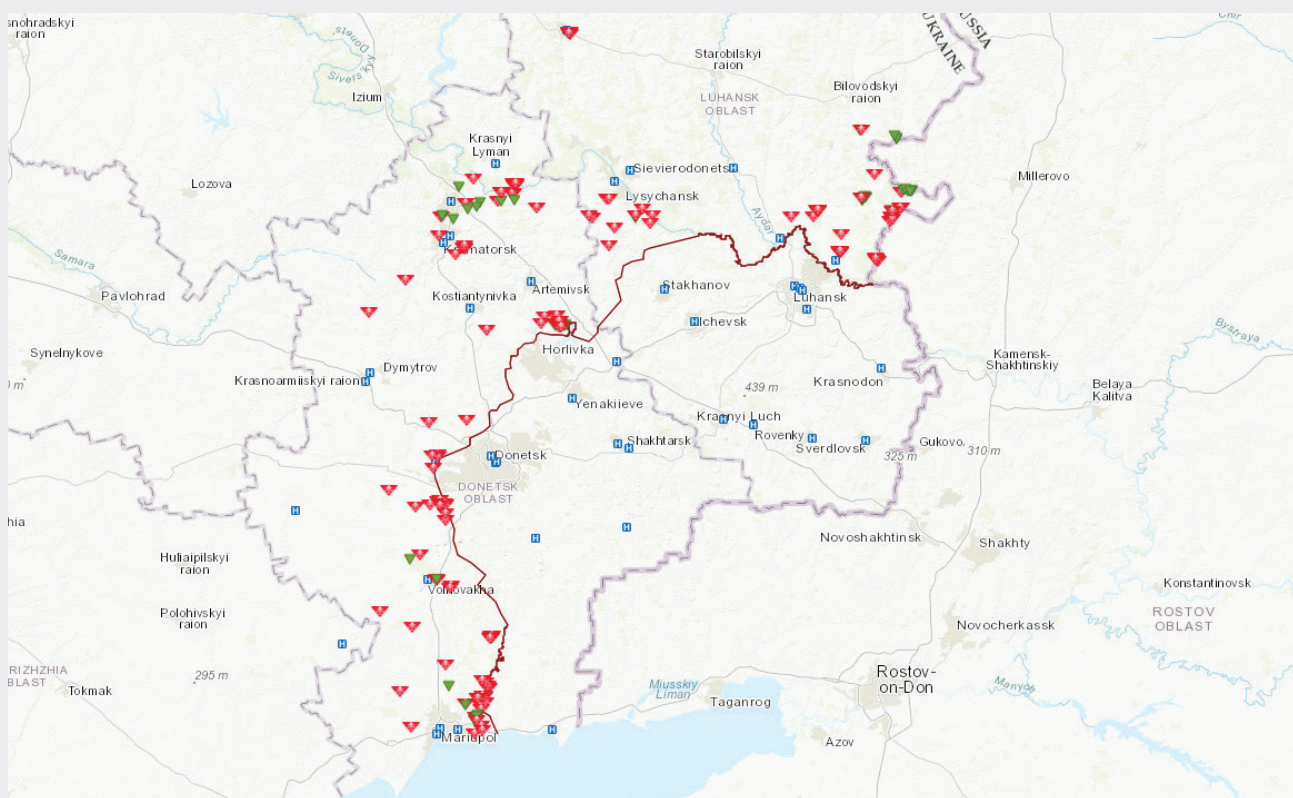
першу чергу аудиторії. Якщо ви чогось не знаєте (і це нормально! Ви не можете знати все), ваш обов'язок – запитати про це у компетентних людей, щоб пояснити у тому числі вашій аудиторії. **Не соромтеся читати закони та інші документи, які теж можуть вам допомогти розібратися в питанні.**

Також варто пам'ятати, що медіа мають бути партнерами організацій, які здійснюють гуманітарне розмінування, вчасно попереджаючи місцеве населення про небезпечні місця, а також допомагаючи проводити просвітницьку кампанію щодо поводження з вибухонебезпечними предметами.

Використання статистики

Будь-яка статистика – це не просто цифри. Наприклад, за цифрами про постраждалих від вибухонебезпечних предметів – долі конкретних людей.

В медіа зустрічається чимало некоректно представлених даних через звичайну неуважність та недотримання редакціями простих правил перевірки. Не використовуйте дані з невідомих або сумнівних джерел. Найкраще використовувати дані офіційних державних установ та міжнародних організацій, які займаються питаннями гуманітарного розмінування.

Наприклад, допоміжною буде **Інтерактивна карта територій, забруднених мінами та вибухонебезпечними предметами**, розроблена Міністерством оборони України за сприянням Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування та Координатора проектів ОБСЄ в Україні. Її можна знайти за посиланням: <https://mod-ukr.imsma-core.org/portal/apps/webappviewer/index.html?id=d1fc9330a4964cc793dac7894c725fa3>

Важливо звертати увагу на те, чи ці дані не застаріли. Тобто велике значення має, коли вони зібрані. Якщо дані організацій різняться (наприклад, щодо кількості загиблих чи постраждалих від вибухонебезпечних пред-

метів, або щодо площі забрудненої території), то варто навести усі наявні дані, наголосивши на тому, що єдиної точної інформації немає.

Залучення експертів

Висвітлюючи тему гуманітарного розмінування потрібно ретельно підбирати експертів. Це не можуть бути люди, які не мають професійного стосунку до проблематики, наприклад, політологи.

Запрошуючи експертів, варто пам'ятати кілька правил:

1. Експерти повинні бути компетентними. Критерії, за якими варто обирати експертів, наступні: а) доцільний попередній досвід; б) незаангажованість у темі; в) відсутність конфлікту інтересів.
2. Варто пам'ятати про баланс думок (у випадку роботи над складними чи конфліктними темами), адже експерти теж можуть мати різні точки зору проблематики.
3. Варто правильно титрувати експертів (відтак уточнюйте у тих, у кого записуєте коментар чи інтерв'ю, як їх правильно представити аудиторії). Незалежна медійна рада у своїх рекомендаціях зазначала, що «ненадання інформації про експерта, неповне його представлення можна вважати свідомим порушенням норм етики, оскільки це позбавляє аудиторію повної інформації про експерта й допускає можливість маніпулювати думкою».
4. Варто ретельно підходити до цитування – точно передавати цитати, не виривати їх із контексту (контекст має важливе значення).

Експертами можуть бути:

- представники українських державних структур, відповідальних за гуманітарне розмінування (наприклад, Управління екологічної безпеки та протимінної діяльності Міноборони України; Спеціальний центр швидкого реагування та гуманітарного розмінування ДСНС України; Державна спеціальна служба транспорту України; саперні підрозділи Національної поліції України, Національної гвардії України і Служби безпеки України; ДП «Укроборонсервіс» (міжнародна акредитація UNOPS/MAU));
- представники міжнародних організацій, які займаються гуманітарним розмінуванням (наприклад, The HALO Trust, Данська група з розмінування (DDG), Швейцарський фонд протимінної діяльності (FSD)) чи підтримують розробку нормативно-правової бази для системи гуманітарного розмінування, надають матеріально-технічну допомогу, сприяють навчання українських фахівців (наприклад, Координатор проектів ОБСЄ в Україні, Програма розвитку ООН в Україні, Женевський центр гуманітарного розмінування);
- представники українських неурядових організацій, які здійснюють гуманітарне розмінування (наприклад, Дімайнінг Солюшнс);
- в окремих випадках народні депутати або урядовці, якщо йдеться про розробку/корекцію законодавства в цій сфері, або прийняття бюджету (загалом треба пам'ятати, що політиків не варто запрошувати саме в якості експертів, оскільки вони представляють конкретну політичну силу і можуть мати свій інтерес у представленні теми);
- аналітики українських чи міжнародних аналітичних центрів (think tanks), які на постійній основі відстежують дану проблематику (у цьому випадку потрібно бути впевненими, що аналітичний центр має належну репутацію, а його експерти компетентні).

Потрібно розрізняти **Експертів** та **Героїв** журналістських матеріалів.

Героями можуть бути демінери, сапери, місцеві жителі, постраждали від вибухів та їхні родини тощо. **Експерти** ж надають компетентну думку, пояснюють проблему, а

герої – це люди, історії яких ви хочете розповісти. Незалежна медійна рада у 2017 році розробила Рекомендації щодо принципів запрошення гостей і титрування експертів в інформаційно-аналітичній журналістиці, посилання на які нижче у *списку Довідкових/допоміжних документів*.

Рекомендації щодо інтерв'ю з постраждалими та їх родинами

Тема гуманітарного розмінування – це не лише суха статистика та дані, або офіційна інформація. Героями журналістських матеріалів можуть ставати люди, які в той чи інший спосіб постраждали від вибухонебезпечних предметів, або рідні загиблих. Тому спілкування з такими людьми потребує особливого підходу. Адже вони пережили свою травму, і треба пам'ятати, що записуючи з ними інтерв'ю, ви змушуєте їх переживати цю травму ще раз. Тому журналіст у таких випадках має бути чутливим та проявляти емпатію.

БАЗОВЕ ПРАВИЛО – НЕ НАШКОДЬ!

В жодному разі особи, які пережили травму, не повинні бути піддані дискримінації чи стигматизації (коли є спроба нав'язати таку думку: «Сам винен, навіщо туди пішов чи взяв до рук цей небезпечний предмет!»). Також журналісту, який спілкується із постраждалими, треба розуміти, що таке травма і які психологічні наслідки вона може мати, відчувати та не перетинати етичні межі. Посібник, розроблений ГО «Український інститут медіа та комунікації» «Як викладати журналістику конфлікту» містить наступні ключові рекомендації щодо спілкування з людьми, які пережили травму [5].

У СПІЛКУВАННІ З ЛЮДЬМИ, ЩО ПЕРЕЖИЛИ ТРАВМУ, ВАРТО:

- адекватно мотивувати героя погодитися на інтерв'ю з вами, дати йому/їй всю необхідну інформацію;
- ретельно підготуватися до інтерв'ю;
- коректно, м'яко, з емпатією запропонувати людині розповісти свою історію;
- співчувати та проявляти емпатію;
- бути щирим, не боятися уточнювати та перепитувати;
- знати основи психологічної кризової допомоги;
- мати базу контактів, куди можна спрямувати героя, якщо він потребуватиме підтримки та заспокоєння: психологів, що працюють саме з такими травмами, груп підтримок, волонтерів;
- дати текст/сюжет на узгодження до його оприлюднення;
- вміти вчасно і м'яко звести спілкування з героєм до мінімуму;
- розвивати емоційний інтелект та чуйність;
- бути терплячим, толерантним, неупередженим.

НЕ ВАРТО:

- використовувати термін «жертва», краще — «людина, що пережила травму»;
- узагальнювати, що всі, хто був або перебуває зараз у зоні конфлікту, є травмованими особами;
- виражати жаль у будь-який спосіб: словами, мімікою, поведінкою. Співчувати — можна, жаліти — ні;
- тиснути на людину, маніпулювати її почуттями;
- випитувати шокуючи подробиці;
- інтерпретувати емоції та почуття замість самої людини;
- вирішувати за людину, наскільки важкими чи ні були обставини, в яких вона опинилася;
- навмисно драматизувати розповідь;
- відповідати агресією на агресію.

Рекомендації щодо висвітлення теми смерті

Тема смерті є ще більш складною для журналіста. Можуть траплятися випадки, коли журналіст опиниться в тому місці і в той момент, коли сталася трагедія. Що знімати, а що не знімати? Про що писати, а про що ні? В який спосіб? Постає багато етичних питань. Низка досліджень підтверджують, що шок-контент у медіа може посилити або сприяти розвитку стресу, тривоги, депресії і навіть посттравматичного стресового розладу у глядачів.

Психотерапевт Ольга Семенова стверджує, що «неетична журналістика з психологічної точки зору — це потенційно травмуюча журналістика. Смерть у прямому ефірі (та й в записі теж) спричиняє великий емоційний резонанс у більшості глядачів. Цим журналісти додають роботи психотерапевтам і психіатрам. Наша емоційна сфера досить вразлива і крихка, і для когось ці кадри стануть надважким досвідом» [6].

Коли ви повідомляєте про загиблих, варто дотримуватись наступних правил:

- родина не повинна дізнатися про смерть близьких через ЗМІ. Відтак треба добре зважити всі обставини, перш ніж повідомляти імена та прізвища загиблих;
- не варто транслювати смерть в прямому ефірі і робити з цього сенсацію;
- не варто показувати (ні на фото, ні на відео) понівечені тіла (натомість можна показати якісь речі загиблих);
- не варто показувати у кадрі останні хвилини життя пораненої людини;
- у випадках, якщо не можна уникнути показу шокуючого контенту, в телеефірі перед показом такого контенту має йти попередження, а в друкованих та онлайн-ЗМІ такий контент не повинен бути на першій шпальті чи головній сторінці сайту та привертати увагу.
- повага до загиблих та їх родин має бути в основі будь-якого матеріалу.

Рекомендації щодо оприлюднення фото та відео

Окрім того, що фото та відео не повинні бути шокуючими, варто пам'ятати ще кілька правил:

- 1.** Не ілюструйте свої матеріали про гуманітарне розмінування фото чи відео (див. приклад нижче), на яких **особи тримають вибухонебезпечні предмети у руках, або знаходяться дуже близько, навіть якщо вони вже не становлять небезпеки.** Це погана модель поведінки, особливо для дітей.

Перший крок до розмінування Донбасу: Рада прийняла закон

Замітки

31 березня Португальська поліція затримала трьох прикордонників за підозрою у вбивстві українця

31 березня Єрмак про відео: Лерос є інструментом, який використовують деякі люди для боротьби з українською владою

31 березня Єрмак розповів про Консультативну Раду

31 березня У київських лікарнях почали тестувати на коронавірус усіх, хто має запалення легенів

31 березня Венедиктова підписала заяву про відставку Трепака

31 березня Land Rover, Lexus та елітні годинники: що задекларував новий глава МОЗ

- 2.** Якщо ви знаєте, що ваші матеріали можуть потрапити до дітей, знайдіть спосіб проілюструвати їх таким чином, щоб **не привертати увагу дитини до вибухонебезпечних предметів** і не викликати в неї бажання взяти його до рук чи погратися.

Українське законодавство та міжнародні документи

Україна на сьогодні послуговується Законом «Про протимінну діяльність в Україні», прийнятим Верховною Радою 6 грудня 2018 року, Законом «Про внесення змін до Закону України «Про протимінну діяльність в Україні»» від 17 вересня 2020 року, а також міжнародними документами.

Міжнародне право послуговується у цьому питанні наступними документами:

- Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення (1997 р.) // https://zakon.rada.gov.ua/laws/-show/995_379#Text
- Конвенція ООН про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що наносять надмірні пошкодження або мають невибіркову дію (1980 р.) // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_266#Text
- Протокол про заборону або обмеження застосування мін, мін-пасток та інших пристроїв з поправками, внесеними 3 травня 1996 року, що додається до Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_310#Text
- Протокол про вибухонебезпечні предмети - наслідки війни від 28.11.2003, що додається до Конвенції про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c78#Text

Стандарти для планування, виконання та управління програмами розмінування розробляє Служба ООН з питань протимінної діяльності. Міжнародні стандарти протимінної діяльності (International Mine Action Standards – IMAS) публікуються з 2001 року.

Довідкові/допоміжні документи:

- Міжнародні стандарти протимінної діяльності (український переклад) // Режим доступу: <https://www.osce.org/uk/ukraine/149461>
Закон України «Про протимінну діяльність» // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2642-19#Text>
- АБВ. Збройний конфлікт в термінах (Путівник для України) /Дуцик Д., Черниш В., Вороніна В., Рюче Н., Мороз І., Паперняк О., Калупаха І.; Київ: Міністерство з питань локупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, 2019 //Режим доступу: <https://mtot.gov.ua/files/uploads/8b5c1540-a1ae-11e9-9b89-731f32e113d5.pdf>
- Рекомендації Незалежної медійної ради щодо принципів запрошення гостей і титрування експертів в інформаційно-аналітичній журналістиці // Режим доступу: <https://mediarada.org.ua/recommendations/2/>
- Психологія інтерв'ю. Як розмовляти з людьми, що пережили травму [с.89-96] / У посібнику «Як викладати журналістику конфлікту» // Режим доступу: <https://www.slideshare.net/UMCI18/conflict-journalism-a4l-small/UMCI18/conflict-journalism-a4l-small>
- Як вберегти аудиторію від травматизації. Про смерть та жорстокості в кадрі [с.96-102] / У посібнику «Як викладати журналістику конфлікту» // Режим доступу: <https://www.slideshare.net/UMCI18/conflict-journalism-a4l-small/UMCI18/conflict-journalism-a4l-small>

РЕКОМЕДАЦІЇ ПРЕС-СЛУЖБАМ ТА КОМУНІКАЦІЙНИМ МЕНЕДЖЕРАМ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ГУМАНІТАРНИМ РОЗМІНУВАННЯМ В УКРАЇНІ, ЩОДО РОБОТИ ЗІ ЗМІ

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні

Прес-служби чи служби комунікацій повинні враховувати особливості роботи редакцій загалом та журналістів зокрема. Це допоможе уникнути непотрібних конфліктів чи зайвої напруги. Для ефективної комунікації з медіа та журналістами потрібно знати/розуміти наступне:

1. **Як працюють ЗМІ, з якими ви контактуєте.** Якщо це телеканал, то потрібно знати, коли виходять новинні випуски, хто редактор, хто журналісти; якщо це друковане медіа, яка періодичність його виходу. Також варто враховувати час потрібний журналістам для підготовки матеріалів. Це допоможе правильно спланувати зустрічі і зробити так, щоб матеріал не був застарілим. Ваша прес-служба повинна мати сітку графіків тих медіа, з якими ви найчастіше співпрацюєте. Це допоможе здійснювати оперативне інформування та вчасно повідомляти мешканцям про небезпеку.
2. **ЗМІ не повинні оприлюднювати прес-релізи.** Хороша редакція ніколи не буде оприлюднювати прес-реліз дослівно. Прес-реліз – для журналістів лише допоміжне джерело, на яке можна опиратися. У будь-якому випадку вони будуть інтерпретувати ваші дані. Тому формулюйте інформацію в прес-релізах або інших ваших публічних матеріалах в таких спосіб, щоб не було підтексту та різночитань. В такому випадку інформацію важче маніпулювати.
3. **Журналісти потребують швидкої реакції, вони не можуть довго чекати на коментарі та інтерв'ю.** Тому бажано, щоб у вас була професійна людина, яка матиме повноваження комунікувати із журналістами швидко, без зайвої бюрократії.
4. **Не варто відмовляти журналістам в коментарях чи інформації.** Цей вакуум журналісти обов'язково заповнять, як зможуть. І не завжди це буде відповідати вашим запитам та суспільним інтересам.

Як правило, інформаційні лакуни заповнюють фейки та дезінформація, з якими складніше впоратися. На професійний коментар ви можете витратити 10 хвилин, а на те, щоб спростувати один міф, який хтось необережно поширив, вам може не вистачити й року.

5. **Журналісти не є експертами у вашій темі і не повинні бути експертами (у них інша функція).** Тому не втомлюйтеся пояснювати їм просто складні речі, роз'яснювати термінологію, специфіку роботи, потреби населення тощо. Це потрібно робити щоразу, коли ви спілкуєтеся з новим журналістом.
6. **Ваше інтерв'ю чи коментар ніколи не буде оприлюднене повністю.** По-перше, усі журналісти обмежені в тому, скільки інформації вони можуть надати аудиторії: для телебачення важливий хронометраж (запитайте журналіста, скільки хвилин, а радше секунд вашого синхрону він планує дати – таким чином ви зможете зорієнтуватися, що найважливіше потрібно сказати); онлайн та друковані медіа мають обмеження по кількості знаків. По-друге, усі журналістські матеріали проходять редактуру (особливо це стосується онлайн та друкованих ЗМІ).
7. **Сьогодні більшість редакцій – мультимедійні та конвергентні, а також спрямовують контент для різних аудиторій.** Отже, матеріал може бути по-різному поданий на різних платформах та для різних аудиторій.
8. **Онлайн-редакції та друковані ЗМІ часто не мають коштів на те, щоб купувати якісні фото.** Тому часто, на жаль, редакції передрукують фото одні в одних без вказання авторства або джерела фото та без урахування етичних аспектів (це можна масово бачити в мережі Інтернет). Якщо у вас є якісні фото чи відео до теми, поділіться ними з редакціями.

СЛОВНИК

ПРОТИМІННА ДІЯЛЬНІСТЬ

заходи, спрямовані на зменшення соціального, економічного та екологічного впливу мін і ВЗВ, включаючи суббоеприпаси, що не вибухнули.

Протимінну діяльність складають п'ять груп заходів, що взаємно доповнюють одне одного:

- a) інформування про мінну небезпеку та небезпеку ВЗВ (ІМН);
- b) гуманітарне розмінування, тобто, обстеження мін і ВЗВ, укладання мап, маркування і розмінування;
- c) допомога постраждалим, включно з реабілітацією та реінтеграцією;
- d) знищення запасів вибухових речовин; і
- e) інформаційно-пропагандистська діяльність проти використання протипіхотних мін

МІНА

боеприпас, призначений для розміщення під землею, на землі або біля землі чи іншої поверхні, який вибухає від присутності, близькості або контакту з особою чи транспортним засобом

ПРОТИПІХОТНІ МІНИ (ППМ)

міна, призначена для того, щоб вибухати від присутності, близькості або контакту людини, яка виводить з ладу, калічить або вбиває одну чи більше осіб

ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ЗАЛИШКИ ВІЙНИ (ВЗВ)

боеприпаси, що не вибухнули (НВБ) і Залишені вибухонебезпечні боеприпаси (ЗВБ)

ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ, ЩО НЕ ВИБУХНУЛИ (ВНВ)

вибухонебезпечний предмет (ВНП), підготовлений до використання або використаний шляхом встановлення капсуля, запала / підричника / детонатора, переведення в бойове положення або іншим чином. Він міг бути вистрілений, скинутий, запущений або випущений, який проте не вибухнув або через несправність в конструкції, або з будь-якої іншої причини

ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ, ЩО НЕ ВИБУХНУЛИ (ВНВ)

вибухонебезпечний предмет (ВНП), підготовлений до використання або використаний шляхом встановлення капсуля, запала / підричника / детонатора, переведення в бойове положення або іншим чином. Він міг бути вистрілений, скинутий, запущений або випущений, проте не вибухнув або через несправність, або конструкцію, або з будь-якої іншої причини

ЗАБРУДНЕНА ТЕРИТОРІЯ	будь-яка територія (акваторія), що містить вибухонебезпечні предмети ((Закон України «Про протимінну діяльність»)
ЗОНА ПІДТВЕРДЖЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ (ЗПН)	означає район, де наявність забруднення мінами/ВЗВ було підтверджено на підставі прямих доказів присутності мін/ВЗВ
ПІДОЗРЮВАНИЙ НЕБЕЗПЕЧНИЙ РАЙОН (ПНР)	район, щодо якого існує обґрунтована підозра у забрудненні мінами/ВЗВ на підставі непрямих доказів присутності мін/ВЗВ
ВИКЛЮЧЕНИЙ РАЙОН (ВИКЛЮЧЕНА ТЕРИТОРІЯ)	певний район, який визнаний таким, що не містить доказів наявності мін / ВЗВ, після проведення нетехнічного обстеження підозрілих мінонебезпечних районів (ПМНР) і розмінованих мінонебезпечних районів (РМНР)
ЗМЕНШЕНА ТЕРИТОРІЯ (М.КВ.)	певний район, який визнаний таким, що не містить доказів наявності мін/ВЗВ, після проведення технічного обстеження підозрюваних небезпечних районів (ПНР) і та зони підтвердженої небезпеки (ЗПН)
РОЗМІНОВАНА/ОЧИЩЕ НА ЗОНА (ОЧИЩЕНА ЗЕМЛЯ, М.КВ.)	визначена зона, очищена за допомогою видалення та/або знищення всіх визначених небезпек від мін та ВЗВ з визначеного району на визначену глибину
ФАХІВЕЦЬ З РОЗМІНУВАННЯ	кваліфікований чоловік або жінка, залучений/залучена для проведення заходів з розмінування на робочій ділянці розмінування
ОПЕРАТОР ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	підприємство, установа чи організація незалежно від форми власності та організаційно-правової форми (Закон України «Про протимінну діяльність»)
РОЗМІНУВАННЯ (ГУМАНІТАРНЕ РОЗМІНУВАННЯ)	діяльність, внаслідок якої відбувається усунення загроз від мін/ВЗВ, включаючи технічне обстеження, складання карт, очищення, маркування, складання документації після очищення, зв'язок з громадами з питань протимінної діяльності та передача очищеної території. Розмінування може виконуватися різними організаціями на зразок НУО, комерційними компаніями, національними органами з протимінної діяльності або військовими підрозділами. Розмінування може здійснюватися як в аварійному порядку, так і під час звичайного перебігу подій

ОЧИЩЕННЯ ЗОНИ БОЙОВИХ ДІЙ (ОЗБД)

систематичне та контрольоване очищення небезпечних зон, про які відомо, що там мін немає

НЕТЕХНІЧНЕ ОБСТЕЖЕННЯ (РОЗВІДУВАННЯ)

збирання та аналіз даних, без використання технічних засобів, про присутність, тип, розподіл та оточення місць забруднення мінами/ВЗВ, з метою кращого визначення того, де є забруднення мінами/ВЗВ, а де його немає, і для підтримки визначення пріоритетності звільнення земель і процесів прийняття рішень шляхом надання доказів

ТЕХНІЧНЕ ОБСТЕЖЕННЯ

означає збирання та аналіз даних (з використанням належних технічних засобів) про присутність, тип, розподіл та оточення місць забруднення мінами / ВЗВ, для кращого визначення наявності або відсутності забруднення мінами / ВЗВ і для підтримки визначення пріоритетності розблокування земель та процесів прийняття рішень шляхом надання доказів

ВИВІЛЬНЕННЯ ЗЕМЕЛЬ

у контексті протимінної діяльності, цей термін описує процес докладавання всіх розумних зусиль для виявлення, визначення, і видалення будь-яких наявних підозрюваних мін / ВЗВ шляхом нетехнічного обстеження, технічного обстеження та/або очищення/розмінування. Критерії «всіх розумних зусиль» визначає Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД)

МАРКУВАННЯ

впровадження певного заходу або сукупності заходів з метою виявлення місця розташування небезпеки або меж небезпечної зони. Ці заходи можуть включати в себе використання знаків, міток фарбою та ін. або спорудження фізичних бар'єрів

ІНФОРМУВАННЯ ПРО МІННУ НЕБЕЗПЕКУ (ІМН)

види діяльності, спрямовані на зниження ризиків, пов'язаних з отриманням тілесних ушкоджень в результаті підриву на мінах/ВЗВ завдяки поліпшенню обізнаності чоловіків, жінок та дітей про мінну небезпеку в залежності від різного ступеню вразливості, ролей та потреб і шляхом пропагування змін у поведінці, включаючи поширення інформації для населення, освіти та навчання, а також завдяки зв'язку з громадами з питань протимінної діяльності

ПОСТРАЖДАЛІ ОСОБИ

окремі особи або групи осіб, які зазнали фізичних і психологічних травм, фінансових втрат або законні права та інтереси яких були порушені використанням та (або) наявністю вибухонебезпечних предметів або діями чи бездіяльністю відповідальних осіб, або члени сімей осіб, загиблих від вибухонебезпечних предметів (Закон України «Про протимінну діяльність»)

Follow OSCE Project
Co-ordinator in Ukraine

Україна, 01030, Київ,
вул. Стрілецька, 16
info-pcu@osce.org
www.osce.org/ukraine

Організація з безпеки та
співробітництва в Європі
Координатор проектів в Україні